

ΠΡΩΤΟΠ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΑΤΖΩΝΑΣ
ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΛΑΡΙΣΗΣ

ΠΡΩΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΑΤΕΑΣ (1916-1995)
Ὁ καλλίφωνος καὶ σεμνὸς
Ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Λαρίσης

Ἡ Ἱερωσύνη εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ, χαρακτηρίζεται ὡς δημιουργικὴ δύναμις, ἐπειδὴ ἐνεργεῖ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν Ἱερατικῶν πράξεων κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: «*Ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστὶ καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμα ἐστὶ*» (Ἰωάν. 3, 5-6) καὶ «*ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζῶν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσι*» (Ἰωάν. 10, 10).

Ἡ χριστιανικὴ Ἱερωσύνη καθ'αυτὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ κατὰ χάριν μετοχὴ τοῦ ἀνθρώπου στὴ μία, μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάλπτη Ἱερωσύνη τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος «*πάντα ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ δι' ἡμᾶς πάντα γινόμενος*» (Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Περὶ τῶν Ἱερῶν χειροτονιῶν* κεφ. ΣΜ, PG 155, 457D), προσέφερε τὸν ἑαυτό Του «*Ἐφάπαξ*» (Ἐβρ. 7, 27) θυσία ἰλαστικὴ γὰρ τὴ γαφύρωση τοῦ χάσματος ποῦ δημιούργησε μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἢ ἁμαρτία.

Ἡ τέλεση τῆς Θείας Λατρείας καί, κυρίως, ἡ ἱερουργία τῆς Θείας Λειτουργίας, μὲ τὴν τέλεση τῆς ὁποίας ἀρδεύεται πνευματικὰ ὁλόκληρο τὸ

σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, μαζί μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀποτελοῦν τὰ δύο κύρια καθήκοντα τοῦ Ἱερέως, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπορρέουν στὴ συνέχεια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα οἱ ποιμένες καὶ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπιτελοῦν, κατὰ τὴν ἐνάσκηση τῆς Ἱερατικῆς τους διακονίας.

Ἡ Ὁρθόδοξη λατρεία, ὡς λατρεία λογικὴ (Ρωμ. 12, 1) ποὺ προσφέρεται «ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» (Ἰωάν. 4, 23), καταφάσκει ταυτόχρονα καὶ τὴ σωματικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Πρὸς χάριν δὲ αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς σωματικότητας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποιεῖ στὴ Λατρεία της καὶ τὶς λεγόμενες λειτουργικὲς τέχνες, διαμέσου τῶν ὁποίων καὶ αἰσθητοποιεῖται αὐτὸ ποὺ δονεῖ τὸ ἐσώτερο εἶναι τοῦ ἀνθρώπου, τὴν καρδιά του, κατὰ τὴν προσευχητικὴ ἀναφορὰ της, πρὸς τὸ θεῖο. Μὲ τὴν ἔννοια αὐτή, θὰ μπορούσαμε νὰ μιλήσουμε καὶ γιὰ λειτουργικὴ τέχνη (Ars Celebrandi)¹, τῆς ὁποίας κύριος διάκονος καὶ ὑπηρετὴς εἶναι ὁ λειτουργὸς Ἱερεὺς² ὁ ὁποῖος «πληρῶν σχῆμα»³ καὶ «σώζων εἰκόνα Χριστοῦ»⁴ κατὰ ἓνα θεοπρεπῆ τρόπο «τὴν ἑαυτοῦ δανεῖζει γλῶτταν καὶ τὴν ἑαυτοῦ παρέχει χεῖρα»⁵ καὶ ὁλόκληρη γενικὰ τὴν ὑπαρξή του, γίνεται δίαυλος παροχῆς τῆς σωστικῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ποὺ μεταδίδεται στοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν τέλεση τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων καὶ τῶν ἄλλων ἁγιαστικῶν τελετῶν⁶.

Μία ἐκ τῶν λειτουργικῶν τεχνῶν εἶναι καὶ ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ, ἡ ὅπως ἀλλιῶς λέγεται, ἡ «Ἱερὰ Τέχνη τοῦ Δαμασκηνοῦ».

Ἐναν φιλακόλουθο ἱερέα, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν τέλεση τῶν λατρευτικῶν συνάξεων τηροῦσε τὴ λειτουργικὴ τάξη, ὅπως αὐτὴ προβλέπεται σήμερα ἀπὸ τὸ ἐν χρῆσει Τυπικὸν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, θὰ παρουσιάσουμε στὸ παρὸν ἄρθρο. Πρόκειται γιὰ τὸν μακαριστὸ πρωτοπρε-

¹ Βλ. Heinz A «Ars Celebrandi. Überlegungen zur kunst die Liturgie der Kirche Zu feiern» στὸ *Ars Celebrandi... Textes et etudes liturgies-studies in liturgie XVII*, edited by Josef Lamberts, Peeters, Leuven 2002.

² π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ *Ἡ θεολογικὴ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Λατρείας*, ἐκδ. Ἀρμός Ἀθήνα 1996, σελ. 207.

³ Ἁγ. Ἰωάννης Χρυσόστομος, «Εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα», PG 49, 380.

⁴ Μᾶρκος Ἐφέσσου, «Ἐξήγησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας» PG 160 1168C-1169A.

⁵ Ἱερὸς Χρυσόστομος, «Εἰς Ἰωάννην» PG 59, 472, Συμεῶν Θεσ/νίκης, «Περὶ τῶν Ἱερῶν Τελετῶν, κεφ. ΜΑ », PG 155-181 D.

⁶ Τὸ *μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης* (Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς ἀναγεννήσεως, ἔκδοσις 2006).

σβύτερο π. Άντώνιο Πατέα, έφημέριο του Ίερού Ναού Αγίου Νικολάου Λαρίσης, τόν καλλίφωνο και σεμνό.

Ο π. Άντώνιος Πατέας του Βασιλείου και τής Εϋδοξίας γεννήθηκε στις 10-7-1916 στη Σκίτη Αγιάς.

Άπόφοιτος Β΄ τάξης (του σημερινού Λυκείου), ύπηρετήσε την στρατιωτική του θητεία. Στις 11-3-1945 νυμφεύθηκε την Εϋγενία Γουργιώτου του Χρήστου, μετά τής όποιας απέκτησε τρία παιδιά. Χειροτονήθηκε Διάκονος στις 12-10-1957 στον Μητροπολιτικό Ίερό Ναό του Αγίου Άχιλλίου Λαρίσης και πρεσβύτερος στις 20-10-1957 στον Ίερό Ναό Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Λαρίσης από τόν τότε Μητροπολίτη Λαρίσης κυρό Δημήτριο (Θεοδόση, τόν από Γυθείου και Οιτύλου). Στις 31-10-1957 διορίστηκε τακτικός έφημέριος του Ίερού Ναού Ζωοδόχου Πηγής Αναγέννησης, όπου ύπηρετήσε με ζήλο και αυταπάρηση μέχρι τις 14-10-1961. Ή τοπική Έκκλησία τών Λαρισαίων, δια του Ίπισκόπου αϋτής κυρού Ίακώβου (Σχίζα), έκτιμώντας τὰ προσόντα, αλλά και τὸ σεμνὸν και πρᾶον του χαρακτήρα του, τόν τοποθετεί δι' άποσπάσεως τακτικὸν Έφημέριον του Ίερού Ναού Αγίας Τριάδος Λαρίσης και παράλληλα του άνέθεσε καθήκοντα γραμματέως του TAKE (Ταμείο Ασφαλίσεως Κληρικῶν Ελλάδος). Από 1ης Φεβρουαρίου 1961 μέχρι 31 Μαρτίου του ίδιου έτους παρακολούθησε άνελλιπῶς τὸ Έπιμορφωτικό Φροντιστήριο Έξομολόγων Ελλάδος, τὸ όποιο εἶχε συγκροτηθεί από την Ίερά Σύνοδο τής Έκκλησίας τής Ελλάδος,

Από τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου Λαρίσης

καὶ εἶχε ὀργανωθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ ἐπιχορήγηση τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Παύλου Α΄. Γι' αὐτὸ μὲ ἀγάπη, ἐπιείκεια, πρα-
 ὐτητα καὶ φόβου Θεοῦ διακόνησε καὶ τὸ Ἱερὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας
 καὶ Ἐξομολογήσεως, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπὶ τῶν πληγῶν τῶν ἐξο-
 μολογουμένων. Μεγάλῃ ἢ προσφορᾷ του καὶ στὸ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς
 Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ στὴν Ἱερὰ Κατήχηση. Ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς
 ἱερατικῆς διακονίας του, τελέστηκαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας
 Τριάδος Λαρίσης ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Λαρίσης κυρὸ Ἰάκωβο
 (Ὁ θεμέλιος λίθος τοποθετήθηκε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐπὶ ἐφημερίας π. Κων-
 σταντίνου Παπαναστασίου). Καὶ στὴν ἐνορία αὐτὴν τῆς Λάρισας, ὑπηρε-
 τῆσε τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως, ἕως τῆς 12-9-1974, ὅταν πάλι μὲ ἀπόσπαση
 τοποθετήθηκε ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Λαρίσης, ἀπὸ
 τὸν τότε Μητροπολίτη Λαρίσης κυρὸν Σεραφεῖμ, στὸν ὁποῖο ὑπηρετῆσε
 ἕως τῆς 30-7-1988, ὁπότε καὶ συνταξιοδοτήθηκε.

Ἦταν καλλιφῶνος καὶ ἡ φωνὴ του διακρινόταν γιὰ τὴν γλυκύτητά της.
 Ἦταν ἄριστος γνώστης τοῦ εἰδικοῦ ἐκφωνητικοῦ συστήματος τὸ ὁποῖο
 εἶχε ἀναπτύχθει, ἡ γνώση τοῦ ὁποῖου καὶ ἀπὸ τοὺς Ἱερεῖς συντελεῖ τὰ
 μέγιστα στὴν ἀπάλειψη τῆς λειτουργικῆς ἀταξίας, τὴν ὁποία ὑπανίσσεται
 ιδιαίτερα ἡ Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τῆς 8ης Ἰανουαρίου 1880. Γι' αὐτὸ καὶ

ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Λαρίσης κυρὸς Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος διακρινόταν γιὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν Βυζαντινὴ μουσικὴ (καὶ ὁ γράφων τὸ ἔζησε αὐτὸ), τὸν εἶχε μόνιμα στὴν ὁμάδα τῶν Ἱερέων ποὺ τὸν συνόδευαν στοὺς Ναοὺς τοὺς ὁποῖους ἐπισκεπτόταν γιὰ νὰ τελέσει τὴ θεία Λειτουργία (μαζὶ μὲ τοὺς π. Ἡλία Σκόρδα, π. Νικόλαο Μαυρογιάννη, π. Φιλίμονα Πατεράκη καὶ π. Κων/νο Ἐμμανουήλ).

Ἄξιο ἀναφορᾶς εἶναι καὶ τὸ γεγονός, τῆς ἀνάγνωσης κατὰ τοὺς Ἑσπερινοὺς τῆς Ἀγάπης τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου στὴν Ἀραβικὴ γλῶσσα. Ἐπίσης σὲ περίπτωσιν ἀπουσίας τοῦ ἐφημερίου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ ἦταν πάντοτε ὁ π. Ἀντώνιος ὁ ἀντικαταστάτης του.

Σὲ ἔνδειξιν τιμῆς καὶ ἀναγνώρισης τοῦ ἔργου του, ὁ Μητροπολίτης Λαρίσης κυρὸς Σεραφεῖμ τοῦ ἀπένευμε τὸν Σταυρὸ καὶ τὸ ὄφρικο τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου.

Ἐκοιμήθη στὶς 13 Ἀπριλίου 1995.

Κλείνουμε τὴν ἀναφορὰ μας στὸν εὐλαβῆ αὐτὸν Ἱερέα τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου π. Ἀντώνιο Πατέα μὲ τὸ τερπνότατο κείμενο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Νικαίας Θεοφάνους, ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ ποὺ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας του, στὴν ὁποία ἐκθέτει τὰ περὶ Ἱερωσύνης τῶν Ἱερέων, τὸ ὁποῖο ἀρμόζει στὸν π. Ἀντώνιο. Συμβουλευεὶ λοιπὸν τοὺς Ἱερεῖς, ποιοὶ πρέπει νὰ εἶναι καὶ ποιὸ τὸ ἔργο τους ὡς ἑξῆς:

«Πρὸ δὲ τούτων ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον εἶναι, τύπον καλὸν ἑαυτὸν τοῖς ἄλλοις παρέχοντα, διδακτικὸν, φιλόξενον, λυπουμενοῖς παραμυθητικὸν, ἀντεχόμενον αἰεὶ τοῦ λόγου τῆς παρακλίσεως, πενομένοις μεταδοτικὸν, εὐθηνουμένοις χαλιναγωγὸν, μὴ πάροινον, τουτέστιν ὕβριστὴν, κατὰ τοῦ θείου Παύλου παραίνεσιν, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μὴ ποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν, εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς

τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐξωγημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

Ταῦτα πάντα ποιοῦντες, ἀγαπητοί, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς σώσετε καὶ τοὺς ἀκούοντας ὑμῶν.

Προσεύχεσθε δὲ καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα τὰ καθ' ἡμᾶς εἰς προκοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ προέρχηται καθ' ἑκάστην, καὶ ὅπως εὐσταλῶς δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς ἂν καὶ ποιμένες καὶ ποιμνιον τῆς ἐν παραδείσῳ μάνδρας ἀξιοθείημεν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν» (PG 150, 349C§1D).